HÜR BİLEK

İŞÇİNİN, ESNAFIN ve KÜÇÜK SANATKÂRIN GAZETESİ

YIL: 1. — SAYI: 10

İDAREHANE: ANKARA CADDESİ İZZETTİN HAN No. 22 TEL: 24008 CUMARTESİ 19 HAZİRAN 1948

FİATI 10 KURUŞ

İstanbul Milletvekili Ali Rıza Arı

Meclise İki Sual Takriri Verdi.

Bu takrirlerde, 5088 sayılı kanunun tefsiri ve askerî fabrikalarda işçilere doğum yardımı yapılması istenmektedir.

Eyüp-Haliç Mensucat İşçileri Sendikası 5088 sayılı kanun hakkında Maliye Bakanlığına yaptığı müracaata cevap aldı. Bu cevapta, gündelikle çalışan usta ve ustabaşıların vergi muafiyetinden istifade edecekleri bildirilmektedir.

Ankara (Özel) — İşçi gündeliklerinin 2 liraya kadar olan kısmını vergiden muaf tutan 5088 sayılı kanunun Maliye Bakanlığınca yanlış tefsirinden doğan aksaklığın bertaraf edilmesi için İstanbul İşçi Sendikaları Birliği tarafından Başbakanlığa ve Çalışma Bakanlığına yapılan müracaat ilgililerce incelenmektedir. Birlik bu arada Maliye Bakanlığının 328 numaralı tebliğinin iptali için Danıştaya da müracaat ettiği gibi, burada bulunan İstanbul işçi milletvekili Ali Rıza Arıdan işlerinin takibini rica etmiştir.

Öğrendiğimize göre Ali Rıza Arı İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin ısrarla üzerinde durduğu bu mevzuda B. M. Meclisine iki sual takriri vermiştir. Birinci takrirde 5088 sayılı, ikinci takrirde 4772 sayılı kanunun tefsiri talep edilmektedir.

İstanbul Milletvekili Ali Rıza Arı

İkinci takrir Askerî fabrika işçilerine doğum yardımı yapılmadığı için verilmiştir.

Eyüp - Haliç Mensucat İşçileri Sendikası da iki ay kadar evvel, 5088 sayılı kanun hakkında Maliye Bakanlığına müracaat etmişti. Bu hususta sendikaya geçen hafta Bakanlıktan cevap gelmiştir. Bu cevapta şöyle denilmektedir:

"Sümerbank Defterdar fabrikasında, müstahdem, ustabaşı ve ustalardan bir kısmının aylıkla çalıştıkları ve münhasıran sevk ve idare işleriyle meşgul oldukları, bir kısmının da saat hesabiyle yani gündelikçi olarak çalışan mütahassıl işçilere bedenî mesaileriyle yardım ettikleri anlaşılmıştır.

Aylıklı ustabaşı ve ustalar tek nik işlerde idareci vaziyetinde bulundukları cihetle bunların 5088 sayılı kanunla konulan 2 liralık muafiyetten faydalandırılmaları mümkün değildir.

Saat hesabiyle ve bedenen çalışanların bahsi geçen vergi muafiyetinden istifade ettirilmeleri lüzumu alâkalı Eyüp Maliye şubesinin tahakkuk şefliğine bildirilmiştir".

İHTİYARLIK SİGORTASI HAKKINDAKİ HAZIRLIKLAR TAMAMLANIYOR.

Ankara (Özel) — İki yıldan beri kanuniyet kesbederek tatbik sahasına konulacağı söylenilen ve işçiler tarafından sabırsızlıkla beklenen (ihtiyarlık sigortası), yerli ve yabancı uzmanların çalışmalariyle son şeklini almıştır. Tasarının bu ay içinde Bakanlar Kuruluna sunulması için hazırlıklar tamamlanmaktadır.

BEZ FABRİKASI İŞÇİLERİNİN ZAM TALEBİ HAKEM KURULUNDA

Kayseri (Özel) — 8 sayılı gazetede bildirdiğim iş ihtilâfını; işveren vekili, işçi mümessilleri le yaptığı üç saatlik bir tartışmadan sonra bu zammı intaç edecek hiçbir vaziyetin mevcut olmadığını ileri sürerek red etmiştir. İki tarafın imzalarını havi zabıt varakası bölge Çalışma Müdürlüğüne tevdi edilmiştir.

7/6/948 pazartesi günü bölge Çalışma Müdürü, işçi mümessilleri ve işveren vekili iş yerinde toplanarak tekrar incelemelerde bulunmuşlar ve bu arada Bölge Çalışma Müdürlüğünce işçi mümessillerine ve işveren vekiline % 25, 20, 15 bir zam teklif edilmişse de iki tarafça da kabul edilmemiş bir neticeye varılamadan toplantı dilekçeyi hakem kuruluna havaleye karar verecek dağılmıştır.

Sümerbank Defterdar Mensucat Fabrikası iplik dairesi

EKONOMİ VE ÇALIŞMA BAKANLARININ DİKKATİNE!

Mensucat sanayii çöküyor ve binlerce işçi işsiz kalıyor.

Eyup Mensucat işçileri, Sendikalar Birliğine bu hususta bir yazı gönderdi

Piyasadaki kriz, bilhassa mensucat branşında bütün şiddetiyle devam etmektedir. Bir çok mensucat fabrikaları, ya iflâs etmiş veya faaliyetini kısmen tatil etmiş bulunmaktadır. Bu sebeple binlerce mensucat işçisi, işsiz kalmış bulunuyor. Fabrika sahiplerinin elinde külliyetli miktarda stok mal olduğu halde ortada müşteri yoktur. Sanayiciler ve işçiler bu vaziyetten çok endişe duymaktadırlar. Eyüp - Haliç Mensucat İşçileri Sendikasının yüzlerce üyesi işsiz kalmıştır. Sendika, İstanbul İşçi Sendikaları Birliğine şu yazıyı göndermiş ve Birlik teşebbüse geçmiştir:

Piyasanın devam etmekte olan durgunluğu hasebiyle mensucat âmillerinin bugün ellerin

(Devamı sahife 4 de)

Defterdar Fabrikasında bir dokuma işçisi tezgâhı başında

Topluluklа iş ihtilâfı

İşçilere yapılan kanunsuz ve nizamsız hareketlerin önlenmesi için Sendikanın yaptığı müracaatlara, idare cevap vermediğinden toplulukla iş ihtilâfı açılmıya karar verildi.

Ankara (Özel) — Ankaranın büyük işçi sendikalarından biri olan Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası, Ankara belediyesine bağlı otobüs işletmelerinde bilhassa son zamanlarda işçilere türlü şekillerle yapılan kanunsuz ve nizamsız hareketlerin önlenmesi için Otobüs İşletmesi Umum Müdürlüğüne yaptıkları müteaddit müracaat ve şikâyetlere hiç bir cevap alamadıklarından ilk defa toplulukla iş ihtilâfı yapmağa karar vermiştir. Sendika, bu maksatla tahkim ve uzlaştırma nizamnamesi gereğince harekete geçmiş bulunuyor.

Hükümet merkezimiz olan Ankara gibi bir şehirde vâki olan bu haksız muamelelerin önlenmesi için ilgili makamların işçiler lehinde bir karara varacaklarına muhakkak nazariyle bakılmaktadır.

Heder olan iş saatleri

Dr. Rebi Barkın

Gün yirmi dört saattir, bu yirmi dört buçuk olamaz. Bunun en aşağı 8 saati uykuya gider, Sıhhat bakımından 8 saat dinlenmek lâzımdır. Devamlı olarak bu 8 saat biraz dahi olsa çalınırsa ilk zamanlarda pek farkedilmez, fakat bir müddet sonra insanın bedeni ve fikri verimin de büyük düşüklükler olur. İş kanununa göre işçiler 8 saatten fazla çalıştırılamaz, fakat harb yıllarında çıkarılmış olan bir seri koordinasyon kararlarına göre muhtelif iş kollarında işçilerimiz 11 saat çalışmaktadırlar. Uykuya varmadan ve uykudan sonra soyunmak, giyinmek, tıraş olmak, yüz yıkamak kahvaltı etmek vesaire gibi türlü ihtiyaçlar için de en aşağı bir saat lâzımdır. Bundan da devamlı olarak kurtulamaz, çünkü insan insanlığından çıkar. Öğle ve akşam yemekleri için de birer saat kayırdık: 8+11+1+2=22 ettiğini en basit hesapla anlarız. Demek ki iş saatleri ve zaruri ihtiyaç saatleri çıkarılırsa işçiye günde 2 saatlik bir vakit kalmaktadır. Şimdi bu iki saatin hesabını yapalım: Bu iki saat içinde işçi sabahleyin iş yerine gidecek, akşam evine dönecek, yolda sebzeciye, bakkala uğrayacak, karısının ve çocuklarının ihtiyaçları olarak sabah kapıdan çıkarken kendisine sıkı sıkı tenbih edilen işleri yapacaktır. Fatihte oturan ve Bakırköyündeki bir fabrikada çalışan bir işçiyi alalım, bu adam İstanbulun bugünkü trafik şartları altında evden iş yerine kaç saatte gider ve döner. Kaç saat uyur, evinin ihtiyaçlarını temin için kendisine kaç saat kalır, bunu hesap etmeğe ve aklın kabul edeceği bir neticeye varmağa imkân yoktur.

İstanbuldan başka yerlerde de durumun böyle olduğunu görmekteyiz. İş yerlerinin kuruluşun

(Devamı sahife 4 de)

İşçi Sigortaları

Kaza, meslek hastalığı ve analık hallerinde pazarları da gündelik verilmesi için İşçi Sigortaları Kurumunun son toplantısında karar verildiğini daha evvel yazmıştık. Öğrendiğimize göre, İş kazaları, meslek hastalıkları ve analık hallerinde istirahatlı bulunan sigortalı işçilerin pazar yevmiyelerinin 1/6/948 tarihinden itibaren verilmesi hakkında yönetim kurulunca verilmiş olan karar, İstanbul şubesi müdürlüğüne tebliğ ve müdürlükçe bu yolda ödemelere başlanmıştır.

Gücenmecek Yok!

ANLIYANA SİVRİSİNEK SAZ

İşçiyi nisbeten terfih etmek maksadiyle aylarca evvel bir kanun çıktı. Güya işçi gündeliklerinin 2 lirası vergiden muaf tutulacaktı. Fakat, maliyeciler kıraldan ziyade kıralcılık yaparak bu kanunun sarih hükmünü öyle bir tefsir ediş ettiler ki, iş Arap saçına döndü gitti.

Şimdi işçi şikâyet üstüne şikâyet ediyor.

Sendikalar, durmadan yazı çiziyorlar.

Sendikalar Birliği, Başbakanlıktan, Çalışma Bakanlığından hatanın tashihini istiyor.

Danıştaya müracaat ediliyor.

Milletvekilleri Meclise takrirler veriyorlar.

Fakaaat!. Maliye cayır cayır vergi kesiyor.

Ne oluyoruz yahu! Maliye Ali kıran baş kesen midir?

NOKTA

Ankara garsonlarının derdleri çok!.

Garson hakkı diye Adisyona eklenen yuzde 10 ları patronlar alıyor!

Ankarada garsonların hali çok fenadır. Hiç bir iş kolunda olmadığı kadar az ücretlerle çalıştırılıyorlar ve garson hakkı diye müşterilerden alınan % 10 ilâveyi de patronlar cebine indirip garsonlara pek az olan muayyen bir ücret veriyorlar.

Bazı lokantacılar işi o kadar ileriye götürmüşlerdir ki garsonlardan (% 10 hakkımızı almaktayız) diye zorla imza almaktadırlar.

(Devamı: Sahife 2 de)

Ankara Garsonlar Sendikası Umumi Kâtibi İsmail Aras

Bir çuval undan 99 değil 119 Ekmek yapılmaktadır.

Ankara Fırın işçileri Sendikası Fırıncıların hilesini tecrübe ile isbat etti.

Ankara (Özel) — Fırın işçileri ile işverenlerinin uzun zamandan beri bir anlaşmaya varamadıklarını müteaddit defalar bildirmiştim. Ankara Fırın İşçileri Sendikasının ilgili makamlara yaptığı müracaatlar üzerine geçen hafta, Çalışma Bakanlığının, Vilâyetin, fırın sahiplerinin ve sendikanın mümessilleri huzurunda bir fırında, bir çuval undan kaç ekmek çıktığının tecrübesi yapılmıştır. Belediye, bir çuval undan 99 ekmek yapıldığını kabul etmişti. Halbuki, Sendika bu tecrübede bir çuval undan eksiksiz 119 adet ekmek yapıldığını mümessiller huzurunda isbat etmiştir. Günde vasati 35 çuval un sarfeden Ankara fırınları 700 adet ekmek kazanmaktadırlar.

Her şeye rağmen, fırın işçi-

(Devamı sahife 4 de)

Kabak işçinin başında patlıyor!

Yazan : T. SEVEN

Seyhan bölgesindeki mensucat ve pamuk işçileri büyük bir korku geçirdiler. Geçen sayımızda da yazmıştık: Çukurova İşletmeleri Anonim Şirketi ile Sümer Bank arasında ihtilâf çıkmış, fabrikanın yaptığı ipliklerin mukavemeti az, numaraları aşağı imiş. İplikler birinci değil, ikinci akala pamuğundan eğrilmiş. Sümer Bank da (Bu mal kötüdür bunu iyi mal fiatına alamam, bunu % 10 noksanile alırım, malın hakkı budur!) demiş. Fabrika ayak diremiş. Sümerbank da (Ben devletin, milletin parasını şuna buna kaptıramam, sonra beni mahkemelerde süründürürler) demiş. Öyle ya, bakmışsın millet koskoca Bakanları sıra sıra Yüce Divana gönderip hesap soruyor! Fabrika da (Malı almazsan fabrikalarımı kapatırım.) demiş ve bunu İşçi Sendikalarına bildirmiş. İşçiler korku ve telâş içinde Bakanlara, partilere, milletvekillerine telgraflar yağdırmağa başlamışlar. Korku Mersin ve Tarsustan Adanaya da sirayet etmiş, tam panik hali!

Öyle ya, ekmeğinden olmak tehlikesinde 3000 mensucat işçisi var. Zırçır fabrikalarında 4-5 bin işçi varmış. Seyhan bölgesinde 8000 işçi çoluk çocuklarile aç kalacaklar! Durum hakikaten telâş uyandırıcı bir mahiyette. İyi ama alıcı ile satıcı arasındaki bu ihtilâfda, işçinin ne kabahati var? Çarşıda, pazarda on kuruşluk bir alış verişde bile pazarlık uymaz, satıcı ile müşteri çekişir. Milyonluk alış verişlerde daha sıkı ihtilâfların çıkması her zaman mümkündür. Pazarlık uymadı diye işçi işinden mi olacak?

Bu iş kapandı geçti, işçilere de yol verildi, fakat bu hâdisenin öyle biçimsiz bir görünüşü var ki bizi üzerinde durmağa zorluyor. Hikâye meşhurdur: Nasreddin Hoca bir ağacın altında uzanmış, kestiriyormuş, yarı uyku arasında sakalının altından soğuk bir şey geçmiş. Hoca davranmış, bir de bakmış ki geçen bir yılan! Hoca feryada başlamış, sormuşlar; (Ne oldu?) diye. Hoca: (Sakalımın altından yılan geçti) demiş. Sormuşlar: (Soktu mu, ısırdı mı?) diye. (Hayır!) demiş. (Eee, ne bağırıyorsun öyleyse?) demişler. (Yol olur diye korkuyorum!) demiş.

Biz de böyle tertiplere yol açılacak diye korkuyoruz. Bugün iplik meselesinde ihtilâf çıktı, işçiye yol verilecek, yarın kumaşın eni dar, veyahut çinkonun terkibinde bozukluk var, diye hükûmetle fabrikalar arasında pazarlık uymadı, haydi işçiler kapı dışarı! Zaten işçiyi sendikaya girdin diye işinden çıkarırlar, işçi hakkını aradı diye yerinden uğratırlar, şimdi de fabrikaların pazarlıkları uymayınca hepsini toptan mı yürütecekler?

İşçi için iş emniyeti, yaşama garantisi ne vakit sağlanacak? Her mesele de dönüp dolaşıp kabak işçinin başında patlıyor!

Ankara garsonlarının derdleri çok!.

(Baştarafı sahife 1 de)

Bir kere müşteriden ücret gibi mecburi olarak alınan % 10 fazla paranın tahsiline belediye şimdiye kadar nasıl müsaade etmiştir? Buna şaşılır. Bir fincan kahvenin kırk parası üzerinde belediye ile kahveciler arasında kıyametler kopuyor da müşteriden göz göre göre sırasına göre 40-30 ve 50 kuruş hattâ daha fazla bir para nasıl alınıyor? Ama müşteriler bu garson parası üzerinde hiç durmuyorlar. Çünkü milletimiz asildir. Hizmet eden garson hakkını seve seve verir; hattâ bir çok lokantalarda garsonun tabağını boş dön-

İstanbul Garsonlar Sendikası Başkanı İsmail İnan

dürmezler, ayrıca % 10 dan başka para da verirler. Hepimiz % 10 un garsonlara verildiğini zannederdik. Meğerse bu parayı lokanta sahipleri alıyorlarmış! Tabiatile müşteri % 10 garsona verdim diye başka para vermiyor veya az bırakıyor. Eğer adisyon lara % 10 ilâve edilmek usulü kaldırılırsa bundan hem müşteri hem de garson faydalanacaktır.

Ankara Garsonlar Sendikası belediyeye müracaat ederek lokanta adisyonlarından % 10 meselesinin kaldırılmasını istemiştir. Belediye buna muvafakat etmiştir. Fakat iş bununla bitmiyor! Ufak lokantalarda % 10 zaten alınmıyor. Bu lokantalarda garsonlara muayyen ücret verilmektedir. Bu ücretler karpuzun sırasına göre farklıdır. Halbuki hayat pahalılığı devam ettiği sıralarda lokantalarda yemek fiyatları artırıldığı ve bu artışta garson ücretleri de artmış gibi belediyeye gösterildiği halde garsonlara ayda 30 lira gibi pek cüz'i bir ücret verilmesine devam olunmuştur. Bu para ile nasıl geçinilir? Bu düşünülmüyor. Garsonluk talim ve terbiyeye ihtiyaç gösteren nazik bir meslektir. Hal böyle devam ettikçe talim ve terbiye görmüş garsonlar bu para ile çalışmıyorlar, yerlerine şuradan buradan işsiz güçsüzler, boğaz tokluğuna çalışmağa razı olanlar lokantalarda hizmete alınıyor.

Ankara Garsonlar Sendikası bu meseleyi de ele almıştır. Bu hafta içinde belediyede bir toplantı yapılacak ve lokanta sahipleri de bu toplantıya çağırılarak garsonların bu acıklı durumu üzerinde bir karar alınacaktır.

İstanbul ve başka büyük şehirlerdeki garsonların halleri de Ankaradaki arkadaşlarına benzemektedir. Ümid ederiz ki Ankara belediyesi ve Çalışma Müdürlüğü bu davayı hak ve adalete uygun bir şekilde halleder ve diğer şehirler de buradan örnek alır.

Ankara Garsonlar Sendikasının aylardanberi büyük bir azim ve gayretle takip ettiği bu hayırlı işten dolayı tebrik eder ve başarılar dileriz.

İstanbul garsonlar sendikası başkanı İsmail İnan da diyor ki:

Biz garsonlar, günde 1 veya 1,5 liraya çalışırız. Adisyona ilâve edilen % 10 ları patronlar alırlar. Bize verilen yevmiyeden de kırık ve kayıp karşılığı olarak her gün para kesilir. Ayrıca yardımcıya 30-50 kuruş arasında bir para veririz. Bu suretle aldığımız yevmiyenin yarısını geri vermiş oluruz. Artık geçimimiz müşterilerin insafına kalmıştır.

Ankara Garsonlar Sendikasının yaptığı teşebbüs bize de cesaret vermiştir. Ankara belediyesinin ve Çalışma Müdürlüğünün Ankara garsonlarına karşı gösterdikleri alâkayı biz de İstanbul belediyesinden ve Çalışma Müdürlüğünden beklemekteyiz. Bu derdimize çare bulmak her şeyden evvel ilgili makamlar için insani bir borçtur.

Bizim sendikamız da İstanbul belediyesine ayni müracaatı yapmış bulunuyor. Alacağımız cevabı merakla beklemekteyiz.

MUHTELİF HABERLER

BÖLGE SANAYİ BİRLİĞİNİN MUAMELE VERGİSİ HAKKINDAKİ TEŞEBBÜSÜ

Bölge Sanayi Birliği geçenlerde yaptığı büyük toplantıda alınan kararlara dair raporunu tamamlamak üzeredir. Muamele vergisine dair olan kısım Maliye Bakanlığına, ithalât rejimine ait olan kısımda Ticaret Bakanlığına yakında sunulacaktır.

KÜÇÜK SANATLAR KOOPERATİFLERİNE PAMUKLU KONTENJANLARI TAM VERİLMİYOR

Küçük sanatlar İstihlâk kooperatiflerinin ikinci üç aylık pamuklu kontenjanları tamamen verilemiyecektir. Ancak geçici olarak ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir miktar pamuklu dağıtılacaktır.

yakında ihtiyaç sahiplerine dağıtılacaktır.

BİR TAŞOCAĞINDA BİR AMELE ÖLDÜ

Hürriyet tepesinin aşağı yolu üzerinde bulunan Hüseyine ait bir taşocağında dün sabah bir çökme hâdisesi olmuş ve amelelerden Şah İsmail adında biri büyük taş parçalar altında kalarak ölmüştür. Tahkikata savcılık el koymuş ve cesedi muayene eden adalet doktoru morga kaldırılmasına lüzum göstermiştir.

PLÂKASI ALINAN HUSUSİ OTOBÜSLERİN MUAYENELERİ

Belediye Fen İşler Müdürlüğünün muayeneye tâbi tuttuğu motörlü vasıtalar arasında 20 eski hususi otobüsü çalışmaktan menettiğini, otobüs sahiplerinin itirazı üzerine de dün bu otobüslerin mütehassıslardan müteşekkil bir heyet tarafından tekrar muayenelerinin yapıldığını yazmıştık. Evvelki gün havanın muhalefeti sebebile tetkikat neticelendirilemediği için dün de geriye kalan otobüslerin muayenesi yapılmıştır. Mütehassısların bugün vereceği rapordan sonra kat'i vaziyet belli olacaktır.

İSTANBUL GIDA SANAYİİ İŞÇİLERİ SENDİKASI BUÇEL T. A. Ş. Nİ MAHKEMEYE VERDİ

Buçel T. A. Ş. nin Ayvansaraydaki Bulgur-çeltik fabrikasında çalışan 20 kadar işçinin işine nihayet verildiğini okuyucularımıza bildirmiştik. Bu işçilerden on biri mensup oldukları İstanbul Gıda Sanayii İşçileri Sendikasına başvurarak, işverendeki alacaklarının mahkeme yoliyle tahsilini istemişlerdir. İşçilerin alacakları 1945 senesindenberi yapmış oldukları 3 er saat fazla mesailerden olup, on bir kişininki 30 bin lira kadar tutmaktadır.

Sendika işi avukatına havale etmiştir.

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİ MÜŞAVİR AVUKATI

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, gerek Birliğin, gerekse üyesi bulunan 16 sendikanın ve sendikaların üyelerinin hukuki işlerine bakmak üzere, avukat Safa Erkün ile anlaşmıştır. Genç avukat aynı zamanda İstanbul Üniversitesinde asistandır. Sendika üyeleri, bundan sonra iş akdinden doğan ihtilâfların halli için sıkıntı çekmiyecek, ve parasız istişarede bulunabileceği gibi hiç maddi külfete girmeden dâva açabilecektir.

Birliği bu hayırlı teşebbüsünden dolayı tebrik eder. Avukat Safa Erkün'e de başarılar dileriz.

YENİ ESNAF KANUNU TASARISI

Ticaret Bakanlığından Esnaf Odasına gelen, Esnaf Odaları kanun tasarısı, Oda meslek heyetleri mütehassıslarınca son tetkiki 16 Haziran çarşamba günü yapılarak Bakanlığa iade edilmiştir.

Eski kanuna nazaran yapılan değişiklikler bilhassa şu dört noktada toplanmıştır:

1) Esnaf tabirinin şümulüne dair olup, bu tâbirin içine kalfa ve çıraklar da alınmış ve esnafın mazhar olduğu himaye ve yardımdan onların da faydalanmaları kabul edilmiştir.

2) Esnafa müteveccih yardım hizmetleri de Esnaf Odalarının vazifeleri arasına alınmıştır.

3) Kaydiye masrafları ve cezalara ait miktarlar üzerinde esnafın lehine indirmeler yapılmıştır.

4) Esnaf Odaları teşkilât ve idarecilerinin selâhiyetleri genişletilmiştir.

İ. İ. S. BİRLİĞİ BAŞKANI ANKARAYA GİDİYOR

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Başkanı Yaşar İyidoğan Birliğe ve sendikalara ait işler hakkında ilgili makamlarla temas etmek üzere pazartesi günü Ankaraya gidecektir.

KÜÇÜK SANAT KOOPERATİF TEMSİLCİLERİ ANKARADA TOPLANIYORLAR

Türkiyede mevcut 158 küçük sanat kooperatifinden 2 şer temsilci 23 Haziranda Ankarada toplanacaklar.

Bu toplantının gayesi iplikler den alınmakta olan fonların kaldırılmasıdır.

MESELELER:

İŞÇİYE AÇIK MEKTUP

Yazan : Sabahattin SELEK

Aziz işçi arkadaşlarım;

Tam bir senedir aranızdayım kederinizi, sevincinizi, arzularınızı, hasılı bütün heyecanlarınızı mümkün olduğu kadar duymaya çalıştım; nasıl gezdiğinizi, neye kızdığınızı, niçin sevindiğinizi, ne yiyip içtiğinizi gördüm. Anladım ki, bu memleketin en ağır şartlar altında yaşayan evlâtları sizlersiniz. Kazancınız az, istikbaliniz meçhul, işinizde emniyet yok, çocuklarınızı okutamazsınız, ihtiyacınız olduğu kadar istirahat edemezsiniz, eğlenme imkânlarınız son derece mahdut, başınızı soktuğunuz yuvanın sahibi değilsiniz.

Bütün bunlar gösteriyor ki, yaşama emniyetine, refaha susamış vaziyettesiniz. Fakat, gidilecek yolu henüz kat'i olarak tâyin etmiş değilsiniz. Refahınızı, saadetinizi her biriniz başka başka yollarda arıyorsunuz. Halbuki gayeniz bir, aynı hayatı yaşıyorsunuz, aynı ızdırabı çekiyorsunuz.

Bir çok yabancı memleketlerin işçileri sizin geçirdiğiniz ve geçireceğiniz safhaları atlatmış bulunuyorlar. Onlardan örnek almanız icap etmez mi? Daha evvel yapılmış hataları niçin bir de siz tekrarlıyasınız?

Dost acı söyler. Ben de size acı söyliyeceğim.

Bugün işçinin hareketlerinde bariz bir muvazenesizlik göze çarpıyor. Bazen, o kadar mütevekkil oluyorsunuz ki, sizin bu halinizi gören "bunlar bir lokma, bir hırkaya razıdır" der. Bazen de, imkânları düşünmeden alabildiğine istiyorsunuz. Bunun ikisi de sizin için zararlı oluyor. İşin bir cephesi bu! Diğer taraftan, kendi işinize herkesten çok siz lâkayt kalıyorsunuz. Halbuki, dava diye peşinden koştuğunuz şey, daha doğrusu peşinden koşmanız icap eden dâva, asıl sizin gayretlerinizle halledilecektir. Bu iş her yerde de böyle olmuştur. Devletin himaye kanunları hiç bir zaman açığınızı kapayamaz. Biz yorulmayalım, her şeyi devlet versin diye bekliyorsanız, daha çok beklemeniz icap edecektir. Bizim devletimiz size verilecek en iyi şeyi vermiş bulunuyor. Fakat bunu kullanmasını bilmeniz lâzımdır. Çalışma Bakanının Meclisteki son konuşması ve daha evvel İstanbul işçi sendikaları başkanları ile yaptığı toplantıdaki beyanat bir hakikatı ortaya koymuştur. O da şudur:

İşçi, bir çok meselelerini kendisi bizzat halledecektir. Devlet her şeye müdahale edemez. Devletin yapması icabeden işler ise uzun tetkiklerden, komisyon çalışmalarından sonra tahakkuk eder.

Fakat, işçi arkadaşlarım, devletin mevcut himaye kanunları sizi atalete sevketmiştir. Onun için bütün ümidinizi oraya bağlamış bulunuyorsunuz. Ücretlerinizi az, devlete (asgari ücret tarifesi isteriz) diyorsunuz. Sizi işverenler kanuni müddetten fazla çalıştırıyorlar, devleti müdahaleye çağırıyorsunuz. Bu işlerin daha kestirme bir şekilde nasıl halledilebileceğini düşündüğünüz yok! İngiliz iş kanununa göre günlük iş saati 10 saattir. Fakat, İngilterede hiç bir işçi gün'e 10 saat çalışmaz; çünkü, devletin yapmadığı işi İngiliz işçi sendikaları yapmaktadır.

Bundan 120 sene evvel İngiliz işçisi sizden çok daha fena durumda idi. 1824 yılına kadar mesleki cemiyetler yani sendikalar kurmak orada da yasaktı. Fakat bu tarihde, bu yasak kaldırıldı. Devletin çıkardığı himaye kanunları ise, bugün beğenmediğimiz birim iş kanunumuzdan çok noksandı. Esasen münferit ve bütün işçiye şamil olmıyan kanunlardı. İşte, İngiliz işçisi, sendika kurmak hakkının bir nimet olduğunu takdir ettiği içindir ki, devletin himayesine ihtiyaç hissetmeden bugünkü refaha kavuşmuştur.

Biraz evvel, (bizim devletimiz size verilecek en iyi şeyi vermiş bulunuyor) derken 1947 tarihli sendikalar kanununu kasdetmiştim. Beynelmilel şöhreti haiz değerli İçtimai Siyaset Profesörü Kessler bu hususta bakın ne diyor:

"Sayılerinden başka hiç bir şeye mâlik olmayan işçiler için hür bir koalisyon (1) hakkının ve bu hakkı bahşeden hukukun ehemmiyetini, mübalâğaya düşmekten asla korkmaksızın alabildiğine büyültmek müm kündür.

Ancak ve ancak kendi kendine yardım etmek isteyen ve bunda muvaffak olan bir insan, tam kâmil bir insan telâkki edilir ve koalisyon hürriyetine ve hür matbuata mâlik olan bir halk da gerçekten hür bir halk sayılır. Hususiyle çocukları, gençleri ve kadınları hedef tutan koruyucu mahiyetteki kanunlar kıymetli ve lüzumlu kanunlardır; bunda şüphe etmemek gerektir. Ancak, hür bir koalisyon hakkı, en mükemmele mevzuatın ihtiva ettiği yüzlerce maddelere nazaran çok daha amin ve çok daha fazla terakki hamlelerini mümkün kılar."

Muhterem profesör, bizim gibi memleketler için de şöyle diyor:

"Hür organizasyonların canlı ve hareketli hayatını henüz tanımamış bulunan ve kendi kendine enerjik ve müessir bir şekilde yardım etmek fikrinin henüz doğmamış olduğu memleketlerde hür koalisyon hakkının haiz olduğu ehemmiyete ne kadar yüksek sesle işaret edilse azdır."

Sevgili arkadaşlarım,

Görüyorsunuz ki, elinizde büyük bir nimet var. Profesörün buyurduğu gibi sendika kurmak hakkının ehemmiyetine ne kadar yüksek sesle işaret etsek azdır.

Evet, bu ehemmiyeti bütün işçi idrak ettiği gün ne iş kanununun 13 üncü maddesinin hükmü kalır, ne de asgari ücret tarifesine ihtiyaç!

Türk işçisinin sendikalar etrafında toplanmaktan başka çaresi yoktur. Davanın tahakkuku ancak bu suretle mümkündür. Devlet, kendine düşen vazifeyi yapadursun, işçi de kendi kendine kalkınmanın bu kestirme yolundan yürümelidir.

Bugün işçiden bol, bol şu sözleri işitmekteyiz:

(Sendikalar kuruldu. Ne yaptı ki aza olalım? Hele bir kere sendika kendini göstersin ondan sonra düşünürüz.)

Sendika müteşebbisleri de diyorlar ki:

(Siz, gelin sendikaya aza olun ki, kuvvet bulalım; sendika ancak o zaman faaliyet gösterebilir.)

Hakikaten, işçi rağbet göstermezse sendika nasıl faaliyette bulunur. Sendika, Hazreti Ali kuvvetini haiz bir şahıs değildir ki, ondan tek başına iş istiyelim.

Cemiyet hayatı kolay değildir, onun türlü cilveleri ve meşakkatleri vardır. Fakat bu cilvelere, bu meşakkatlere tahammül etmek gerektir. Çünkü her nimet bir külfet karşılığı elde edilir.

Sendikaların başında bulunanlar, diğer arkadaşlarına nazaran elbette daha çok yorulacaklardır. Ne, bunların tahammülsüzlük göstermesi ne de sendika üyelerinin bütün yükü seçtikleri adamlara bırakıp seyirci kalmaları doğru olmaz. Gerçi bu istihsale devresinde iş çoktur. Fakat herkes vazifesini bilir ve yaparsa kimseye tahammül edilmiyecek yük düşmez.

Bir insanın kendisine hayrı olmazsa başkasından yardım görmeye de lâyık değildir. İşçi, kendi davasında bir gayret göstermeli ki, devletten ve işverenlerden istediğini almaya istihkak kesbetsin.

Bazı işçilerden işitiyorum: Grev hakkımız olmadıktan sonra sendikayı ne yapalım? diyorlar.

Böyle düşünenlerin haklı yok değil. Fakat, açık söylemek icap ederse işçi arkadaşlarım, siz daha senelerce grev yapamıyacaksınız. Grev yapabilmek için toplu halde hareket etmesini öğrenmelisiniz. Sendikanın kongresine gelmezseniz, nasıl grev yapabilirsiniz. Evvelâ, sendikalarınız etrafında toplanın, cemiyet hayatına alışın, bir taraftan da grev hakkını isteyin. İnsan kolla tanımayacağı silâhı niçin taşır?

Hülâsa arkadaşlarım, siz kendinize gelin! Elinizdeki silâhın kıymetini bilmezseniz, daha çok uzun seneler bu sefaleti çekmeye hak kazanırsınız. Sesinizi duyurmak, sizin için çalışanları harekete geçirmek istiyorsanız, sendikalarınıza koşun!

(1) Koalisyon, mesleki teşekkül mânasına gelir.

Bir Dertleşme

Yazan : Kâmuran ARKUN

İkinci Cihan Harbinin fazlalaştırdığı sosyal muvazenesizlik ve hayat pahalılığı memleketimizde şiddetle hüküm sürmektedir.

Hükûmet adamları bunun mevcut olmadığını her vesile ile iddia etmişler, hattâ Meclis kürsüsünden bile fiatların yükselmesi hayat pahalılığı demek olmadığını izah etmeğe çalışmışlardır. Her ne kadar, fiatların yükseldiği nispette ferdin iştira kudreti de artarsa (şahıslar gene ihtiyaçlarını en az eskisi kadar tatmin edecekleri için) pahalılık denilen şey mevzubahis olamaz ise de; bugün mahdut zümreler hariç ekseriyetimizin geliri fiat endekslerinin tırmandığı yükseklik'ere ulaşabilmek takatini henüz gösteremediği için, memleketin büyük kitlesi üzerine hayat pahalılığının ağır bir kâbûs halinde çöktüğü de inkâr kabul etmez bir hakikattir.

Hükûmet gelirleri pahalılığa intibak edemiyen vatandaşların geçimlerini kolaylaştırmak için bazı tedbirlere baş vurmuş ise de bunlar halen ihtiyacı temin etmekten çok uzaktadır. Bu meyanda işçiler hakkında da bazı temennilerin tahakkuk ettirileceği vadedilmiş olmasına rağmen uzun zamandır bir netice çıkmamıştır. Daha geçenlerde Mecliste yanıp yakıla işçi ızdırabına tercüman olan bir milletvekilinin suallerine cevap veren Çalışma Bakanı beyanatı ile sual sahibini ne de gazetelerden hâdiseyi takip eden alâkalıları tatmin edememiştir.

Bu hususta Meclise bir gensoru verilmesinin mevzuu bahis olması da bunun en açık delilidir. Muhtelif milletvekilleri muhtelif bölgelerde yaptıkları tetkiklere dayanarak işçi ücretlerinin arttırılması zaruretini Mecliste müdafaa ettikleri zaman, ilgililer verdikleri cevapta ücret seviyesinin düşük olmadığını, ücretlere zam yapılırsa mamul maliyetinin yükseleceğini iddia etmişlerdir.

Ücret seviyesinin düşük olup olmadığını anlamak için fazla tetkikata lüzum yoktur. Aşağı yukarı 8-10 tane işçi tanıdığı olacağına göre bunların sabah saat 8 den akşamın saat sekizine kadar (pazar da dahil) çalışmalarına mukabil elde ettikleri para ile Ticaret Odasının sık sık neşretmekte olduğu geçinme endekslerine mukayese etmek kâfidir.

Ücretlere yapılan zammın maliyeti arttıracağı meselesine gelince: kauçuk fiatları yükseldi diye lâstik ayakkabı, şeker fiatları arttı diye çikolata, imalâtı nasıl durdurulmuyor ve bu ham madde artışları olduğu gibi maliyete in'ikâs ettirilmek mecburiyetinde kalınıyorsa, cemiyet için bir kauçuk, bir şeker pancarından çok daha kıymetli olan insan emeğinin hakiki mukabilini vermekte sadece ticari düşünmemesi icap eden devlet adamlarının nasıl ve neden tereddüt ettiklerini izah etmek oldukça müşküldür.

Bundan başka, 26/Şubat/948 tarihli Akşam gazetesinde içtimai adalet meselelerinde çok hassas bulunan kıymetli (Vâ-Nû) nun delâletiyle bir nebze tebarüz ettirildiği gibi: henüz kanunlaşmamış olan ücretli pazar tatilinden yalnız 4 senelik işçilerin istifadesini kabul etmek kanununun hazırlanmasını mucip olan sebepten uzaklaşarak demektir.

Çünkü; bu tasarının istihdaf etmesi icap eden en mühim içtimai gaye, işçiyi ufak bir bakım ile hurdaya çıkarıya kadar istismar edilen bir makine haline kurtarmak, onun da şahsi, içtimai ve bedii tarafları olduğunu kabul ederek asgari de-

(Devamı sahife 4 de)

HAFTANIN YAZISI

İŞÇİYE Kıymet verelim

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, son günlerde güzel bir teşebbüse daha girişmiş bulunuyor: Mehtapta vapur gezisi.

Bu günün ağır hayat şartları altında, herkesten çok emilen, gününün 11-15 saatini işyerinin gayri sıhhi havası içinde geçiren işçinin de eğlenmek ve muvakkaten olsun dertlerini unutmak en tabii hakkıdır. İşçi, münferiden eğlence için kâfi miktarda para kazanamadığına göre, bu ihtiyacını karşılamak sendikalara ve Sendikalar Birliğine düşmektedir. Nitekim, işçi sendikaları imkânlar nisbetinde bu vazifeyi yapmaya çalışıyorlar. Birlik de bu maksatla bir vapur gezisi yapmaya karar vermiştir. Bu gezinin hiç de küçümsenemiyecek şu 3 faydası olacaktır:

1 — İşçileri ağır maddi külfetlere sokmadan eğlendirmek ve ertesi gün işlerine daha zinde ve dinlenmiş göndererek istihsalin artmasına hizmet etmek.

2 — İstanbulun muhtelif semtlerinde oturan ve çalışan işçileri birbirleriyle tanıştırmak ve kaynaştırmak.

3 — İşçileri sendikaya ısındırmak.

Görülüyor ki, bir vapur gezisi deyip geçemeyiz. Adam sende olursa olur suyu, olmazsa hamur suyu, kabilinden baştan savılacak bir teşebbüs değildir.

Birlik Yönetim Kurulu, Devlet Denizyolları Umum Müdürlüğüne başvuruyor ve bir pazar günü vapur istiyor. Şu cevabı alıyor:

— Pazar günü vapur veremeyiz, çünkü; mevcut vapurlarımız zaten ihtiyacı karşılamıyor. Halk o gün Adaya, Modaya, Floryaya eğlenmeğe gittiği için ihtiyaç büsbütün artıyor.

Türk işçisi, uysal ve hakkı saygı göstermesini bildiği için teklifinden vazgeçerek, sabahleyin bir vapurun işçileri Köprüden alıp, bir Adaya bırakmasını, akşam da geri getirmesini rica ediyor. Denizyolları İdaresi buna da muvafakat etmeyip aynı mazereti tekrarlıyor.

Birliğin ısrarına dayanamıyorlar ve şu lütfu yapabileceklerini bildiriyorlar:

Vapur, işçileri saat 21 de Köprüden alsın gece Marmarada gezdirsin ve saat 6 da tekrar Köprüye bıraksın.

Birlik, bu teklifi memnuniyetle kabul ediyor. Fakat, iş fiiliyata dökülünce Denizyollarında gevşeme başlıyor. Karar Encümene girecek, karar Encümenden çıkacak, bugün gidin, yarın gelin diye Birlik mensuplarını 2 hafta yakın oyalıyorlar. Nihayet Encümen şu kararı veriyor:

Vapura gece 10 da verir, 2 de teslim alırız.

Gelin de müsamahakâr olun, insaflı davranın!

Devlet Denizyolları Umum Müdürlüğünden soruyoruz:

Pazar günü halk gezmeye gidecektir. Fakat Sendikalar Birliğine bir pazar vapur verselerdi, bu vapur insan yerine mal mı taşıyacaktı? Yoksa işçiyi bu şehrin halkından saymıyorlar mı? Veya işçinin gezmek ve eğlenmek hakkını mı tanımak istemiyorlar?

Bir Galatasaray, bir Fenerbahçe, bir zevk kulübü isteseydi, iki vapur birden emirlerine tahsis olunurdu. Fakat, işçi isteyince iş değişiyor.

Efendiler, unutmayın ki, bu vapurlar milletin malıdır. Yoksa, her pazar eğlenebilecek, gezebilecek kudrette olanların değil. Bunlardan daha çok, bu vapurlarda işçinin hakkı vardır.

Senede bir pazar, bin kaydı ihtiyatla çekse veya vapur gezisi yerine, bu gezisi yapsa ne çıkar?

Okunlar da utansınlar!

S. SELEK

SUNİ YÜN FABRİKASI

Gemlikteki suni ipek fabrikasına bir suni yün fabrikasının ilâvesi kararlaştırılmıştır. Suni yün fabrikasının yapılması için hazırlıklara başlanmıştır.

SAYIN OKUYUCULARIMIZA

Karikatürcümüz Hüseyin Mumcu memleketi olan Bursaya yeni gittiğinden bu sayıda karikatür koyamadık. Bütün okuyucularımızın yakında bir kaç hafta karikatürsüz [illegible] müjdeleriz.

■ İÇ ve DIŞ OLAYLAR ■

İÇ OLAYLAR:

300 milyon sermayeli bir askeri fabrikalar işletmesi kurulacak.

Harp sanayii kurulması hakkında bazı gazetelerin ilkönce verdikleri haberleri bu defa tahfif ederek yaptıkları neşriyat hakkında salâhiyetli makamlardan aldığım malûmat şudur:

Evvelce de söylendiği gibi, kurulması düşünülen teşkilâtın adı Harp Sanayii Kurumu değil (Askerî Fabrikalar İşletmesi) dir. Sermayesi de evvelce bu gazetelerin yazdığı gibi bir milyar olmayıp (300 milyon) dur. Askerî fabrikalarla beraber devletin işletmekte olduğu bütün harp malzemesi imal eden fabrikaların birleştirilmesi de birkaç yıllık meseledir. Ve günün mevzuu değildir.

Bulgaristan dün hükümetimize bir nota mı verdi?

Bir Ankara haberine göre, Bulgaristan bugün hükümetimize bir nota daha vermiştir. Tahmin edildiğine göre bu nota konsoloslukler meselesine dairdir. Diğer taraftan bir rivayete göre Bulgaristan bu notayı Türk gazetelerinde çıkan bazı yazıları protesto maksadile vermektedir.

Milletlerarası Çalışma Konferansında Türk Delegesi Nurullah Esat Sümer Başkan Vekili seçildi

Otuz birinci Milletlerarası Çalışma Konferansı dün Sanfransiskoda açılmış ve Başkanlığa Fransız delegesi Justin Godrd, Başkanvekilliğine de Türkiye delegesi Nurullah Esat Sümer ittifakla seçilmişlerdir.

Konferans, Temmuz ortalarında sona erecektir.

Fransız Meclisinde Sosyalistlerle Komünistler döğüştüler

Sosyalist İçişleri Bakanı Jules Moch milli mecliste Clermont Ferrant hâdiseleri hakkında izahat verirken komünist ve sosyalist saylavlar birbirlerine girmişler ve döğüşmeler olmuştur.

Başkan Heriot oturumu tatil etmiş trübinler boşalttırılmıştır.

DIŞ OLAYLAR:

Fransada grev

İçişleri başmüfettişi Pierre Bertaux'nun emrindeki binlerce polis memuru, jandarma ve asker, grevcilerle polis arasında vukua gelen çarpışmalara sahne olan Clermont - Ferrand'da asayişi temine uğraşmaktadırlar. Bertaux işçi birlikleri liderleriyle müzakerelere girişmiştir. Clermont - Ferrard bölgesindeki kauçuk fabrikalarıyle diğer endüstrilerde çalışan işçilerden takriben 30.000 i grev halindedirler.

200 den fazla insanın yaralanmasına yol açan Clermont - Ferrand çarpışmaları ve memleketin muhtelif bölgesinde başgösteren ve takriben 20.000 işçinin dahil bulundukları grev hareketleri geçen kış Fransada beliren "Soğuk iç harp„ heyûlâsını tekrar uyandırmıştır.

Londra'daki grev yayılıyor

Üç gün evvel Londra dok işçileri tarafından, içlerinden on sekizi hakkında tatbik edilen ceza dolayısiyle ilân edilen grev geniş ölçüde yayılmıştır. Yedi bin işçi iş başından ayrılmıştır. Yedi bin işçi iş başından ayrılmıştır. Halen Londra limanında bulunan 230 geminin yarısından fazlasına grev sirayet etmiş bulunmaktadır.

Nevyork'ta komünist aleyhtarı bir grev!

Nevyork'tan gelen haberlere göre Yugoslavya'ya kamyon, otomobil ve Jeep otomobilleri götürecek olan bir gemi, liman işçilerinin gemiyi yüklemek istememeleri yüzünden Brooklyn dokunda hâlâ beklemektedir. İşçiler, orak ve çekiçle çevrili Stalin ve Tito'nun fotoğraflarını gördükleri için gemi yüklemekten vazgeçmişlerdir. Liman işçilerinin sözcüsü, işçiler hamulesi neticede Beograda gidecek olan bu komünist gemisini yüklemek istemediler, demiştir.

60 Kişilik bir Bulgar çetesi Türkiyemize baskın yaptı

Dün sabahın ikisine doğru 60 kişilik bir Bulgar çetesi Lalapaşa ilçesinin hudut üzerinde bulunan Kalkansöğüt köyüne bir baskın yapmış ve silâhlı kuvvetlerimizle giriştiği çarpışmada dört yaralıyı topraklarımızda bırakarak savulmuştur. Baskın sırasında yaralanan bir yurddaşımız da sonradan ölmüştür.

Topraklarımızda kalan yaralı Bulgar eri de sonradan ölmüştür.

16 lar kongresine bir heyetimiz gidiyor

Almanya'ya tütün satabilmemiz için politik teşebbüslere girişilmesine karar verilmiştir. Bu arada Ticaret Bakanlığı, dış ticaret umum müdürü Mahmut Seyda'nın başkanlığında dört kişilik bir heyetin bu ayın 21 inde Paris'te toplanacak olan 16 lar kongresine giderek teşebbüslerde bulunması da tekerrür etmiştir.

İş ve İşçi Bulma Kurumu Okusun!

Karadeniz işçilerinin ıstırabı

İş aramaya giden işçilerin yarısı vapurlarda cezalı navlunla seyahat ediyorlar.

Karadeniz sahil vilâyetlerimiz çok uyanık ve çalışkan insanlarla meskûndur. Buralarda toprak az ve verimsizdir. Daha doğrusu bu güzel illerde yapılacak verimli ziraat halka öğretilmemiştir. Bu sebepten buradaki vatandaşlar geçimlerini Türkiyenin başka yerlerinde aramak zorundadırlar, hep gurbete giderler, ömürleri köylerinin, kentlerinin dışında geçer. Bu zeki insanlar her iş kolunda en hızlı işçileri verirler, esnaflık ve küçük ticarette Karadenizlilerin kâbına varılamaz.

Bu vatandaşlar karadan sefer edemezler, çünkü yol yoktur. Denizden gidip gelmek için de Denizyolları İdaresinin türlü güçlükleriyle karşılaşmaktadırlar. Köylerden iskelelere gelirler, vapur postaları seyrek gider, günlerce sefil, perişan liman şehirlerimizde sürünürler, vapur beklerler. Nihayet vapur gelir, bunların bir kısmına bilet verilir, geri kalanlardan açıkgöz olanlar vapur kalkacağı gece veyahut anbarların doldurulup boşaltma telâşı arasında gizlice vapura girerler. Hattâ vapurlardan bu girişi kolaylaştırmak için, ip merdivenler, halatlar bile sarkıtılırmış! Nihayet vapur kalkar, yolda bilet yoklaması yapılır, biletsizler ele geçer, o zaman bunlardan ceza olarak iki misli navlun alınır.

İşittiğimize göre ceza olarak alınan navlun paraları veyahut bunun bir kısmı gemiyi idare edenler arasında paylaşılırmış: bu, usulden imiş. Her halde bu sebepten olacak ki gemiye kaçak olarak girmeyi kolaylaştıracak tertibat alınıyor!

Vapurların bugün normal olarak taşındığından daha çok gü verte yolcusu taşımağa kabiliyeti olduğu halde ne bilet verilmesinin sebebi tahliyye tertibatının kifayetsizliği imiş. Acaba neden

(Devamı sahife 4 de)

Özürü Kabahatinden büyük

Bakırköy Bez fabrikası idaresi basit bir hadiseyi ne maksatla polise aksettirdi?

Bakırköy Bez Fabrikasında çarşamba günü müessif bir hâdise olmuştur. Fabrika idaresinin gayretkeşliği yüzünden iki ustanın izzeti nefsini rencide eden bu vak'a hakkında öğrendiklerimiz şunlardır:

Dokuma dairesinin 6 ve 7 nci kısımlarında bazı camların kırılmış olduğunu gören işletme şefi Enver Eken bu kısımların mes'ul ustası İzzet Kortunu çağırtarak sert bir lisanla 50 camın kırıldığını söylüyor ve faillerinin isimlerini istiyor. Hayrettir kalan usta kırık camları görmek için müsaade istiyerek ayrılıyor. Tekrar şefin yanına gelerek yeni kırılan 5 cam olduğunu diğer 45 camın ise aylarca evvel kırılmış bulunduğunu izah ediyor.

Şef, camların parasını ustaya ödeteceğini söylüyor. Usta da şu cevabı veriyor:

— İşyeri çalışılamıyacak kadar sıcak ve rutubetlidir. Birkaç cam açılmasına izin vermeniz için size defalarca müracaat ettik. Aldırış etmediniz. Bu yüzden bazı işçiler hava almak maksadiyle ara sıra cam kırıyorlar. Fakat, dışardan çocuklar tarafından atılan taşlarla ve storların ekserisinin bozuk olmasından dolayı iple bağladığımız pencerelerdeki camların açılıp kapanırken kırılması tabiidir. Eğer münasip görürseniz son kırılan 5 camı ben şahsen öderim.

Bu suretle hâdise müdüriyete aksediyor. Ve biraz sonra polis gelerek ustayı karakola götürüp ifadesini alıyor. Arkasından usta muavini de karakola celbediliyor.

Basit bir işi hâdise haline sokarak polise aksettirmek ve ustaların izzetinefsi ile oynamak bir fabrika idaresine yakışır hareket olmasa gerek.

Fabrikanın dahilî talimatname si var, iş kanunu var. Binaenaleyh fabrika idaresi bu camlar

(Devamı 4 de)

Adana mensucat fabrikası

Sanat işçileri sendikasının büyük Sünnet düğünü

Adana (Özel) — Adana Milli Mensucat Fabrikası San'at İşçileri Sendikasının tavassutu ile meydana gelen işçi çocuklarının Sünnet düğünü 13-6-948 pazar günü muhitimizde görülmemiş bir şekilde olmuştur. Bu düğünün bütün masrafını hayır sever fabrika sahipleri üzerlerine almışlardır. Sünnet saat 10 da Adanamızın tanınmış sünnetçilerinden Hüseyin Avçan tarafından başlanmıştır. Mahirane çalışan usta 1,5 saat içinde 123 çocuğu sünnet etmiştir. Esasen 91 çocuk sendika üyeleri ile fabrikada çalışan işçi kardeşlerimizindir. Mütebaki 32 çocuk ta fabrika muhitinde oturan kimsesiz yavrulardan ibarettir. Bütün çocuklar rahat ve temiz karyolalarına yattıktan sonra fabrika idaresini temsil eden fabrika sahiplerinden Mahmut Has, teker teker yavruları gezerek gönüllerini almıştır. Beraberinde getirdiği şeker paketlerini kendi elile bütün yavrulara tevzi etmiştir. Öğle ve akşam yemekleri olarak iki öğün yemek verilmiştir. Hasta çocukların başlarında bekliyen ana ve babalarından başka hazır bulunan misafirlere de yemek verilmiştir. Vasati olarak 1150 kişiye yemek tevzi edilmiştir.

Yavruların ıstıraplarını gidermek için sendika üyelerinden müteşekkil saz heyeti ile Halkevi bandosu ve okuyucular da bu eğlenceye iştirak etmişlerdir. Sabahın erken saatlerinde başlayan davul zurna ve saz heyetleri ve millî oyunlar gece 1 e kadar devam etmiştir. Bundan sonra esasen sinema salonu olan sünnet yerinde sinema oynamaya başlamıştır. Eğlence sabaha karşı bitmiştir. Sabahleyin sanat işçileri sendikası başkanı başta olduğu halde bütün çocukların pansumanını sünnetçiye yaptırdıktan sonra bütün yavruların baba ve anaları neş'e içinde evlerine uğurlanmışlardır. Kimsesiz olan 4 yavru da sendika Başkanı Recep Munganın yardımiyle fabrika hastanesine yatırılmıştır.

PORTRE:

Çalışan Kadın

Sisli sabahların ve karanlık akşamların rengi, çalışan kadının bükük silüetidir.

Himayesiz ve dul işçi kadının da himaye etmek duygusu o kadar kuvvetlenmiş ve yırtıcılaşmıştır ki, ufacık tecavüzler onu hemen müdafaaya sevkeder.

Yoksulluktan mütevellit müphem ve karanlık istikbali ruhunda daimî bir korku, vehim yaratmıştır. Onun en büyük endişesi çeşitli mahrumiyetlerle büyütmeye çalıştığı ve henüz ilk mektebe devam eden yetim yavrusunun istikbalidir.

Ona karşı insaniyet, medeniyet, feragat gibi mefhumlar boş birer kıymet hükmünden ibarettir. Zira bunların şahsına birer lâfz olduğunu daima gördüğü ihmal ve alâkasızlıktan, hattâ biraz da nefrete benzer antipatiden çok iyi anlamıştır. Lâkin bununla beraber bizzat kendisi canlı bir feragat abidesidir. Filhakika düşük başı ve çökük omuzlariyle herkesin uyuduğu ve dinlendiği saatlerde ıssız yolların yolcusu; kendi unutulmuş varlığını sürüklerken ne hakikatler sezmez ki! Zaten kendisi tamamiyle hakikatin kadınıdır.

Kemikleşmiş sert elleriyle tuttuğu eski meşin çantasiyle beraber o bütün fırtınaları birçok zararlarla atlatmış, tahrip olan varlığına mukabil karakterine el sürdürmemiş, gene sağlam kalmış bir çınara benzer. Gerçekten hayatın bütün tehditlerine kahramanca yılmadan göğüs germiştir. Onun herşeyi bir şahsiyettir, hattâ meşin çantası bile! Ancak yedi, sekiz senede bir yaptırabildiği mantosu vücudünün o kadar şeklini almıştır ki, duvarda asılı görseniz bizzat kendisiyle karşılaşmış gibi olursunuz ve hiç yadırgamazsınız. Sabahın pek erken saatlerinde açılan fabrika yahut atölye kapısından içeri girdiğinde kahvesini içmek için çantasını açtığı vakit o ufacık kutunun intizamına hayran kalırsınız. Mini mini kavanozlar içinde kahvesi, şekeri cezve ve fincanı, çaydanlığı elbesi, bir kenara sıkıştırılmış yaygı gazetesi, gözlüğü, o kadar yerli yerindedir ki sanki o deri topla mini mini bir evdir, fakat manalı bir ev, —görmüş geçirmiş eski bir kalfanın tahassürleri gibi— kapağı açıldığı zaman size bütün hayatın sırlarını fısıldayan bir ev!

Sigarasını sararken, geçkin hafif dalgın bir hali vardır ki; kabil olup ta onu canlı bir halde resmedebilsenîz bir tevekkül şaheseri vücude getirirsiniz, fakat öyle ki tezahürsüz engin bir tevekkül. Malûbiyetten ileri gelen küskün tevekküllerden değil.

İş hususunda ustasının ufak bir müdahalesi kendisini son derece kırçınlaştırır. Zaten vazifesini en titiz bir şekilde yapmak için [illegible] vicdanını [illegible] dikkat. Nankör hayatın her zaman ona daima nobranca muamelesi olduğu için, insanlarda ideal denen boş mürdelerin yerine çalışan kadında kırık dökük sevinçler hasıl olmuştur. Bu sevinçlerin de çoğu, kendisine ait değildir. Kızı yerindeki arkadaşlarının nişanlanması, evlenmesi, loğusa cemiyetleri, velhasıl sadeliği, rahik ve içli benliğini son derece mütehassis eder.

O en iyi bir mürebbidir, çünkü hocası bizzat hayatın kendisidir. Bu tabiatiyle çetin bir öğretmendir. Çalışan kadını da bu ilk eğitmenin tesiri altında kalmıştır. Bunun için çocuğunu kendi akıbetinin zıttı olarak yetiştirmek ister, dolayısiyle çok iyi terbiye eder. Varlıklı bir ailenin toplantısında onun yavrusunu çekingen tavırları ve uçuk yüzü, anlayışlı derin gözleriyle derhal farkedersiniz. Öteki çocukların nümayişli şımarık yaramazlıkları arasında berikinin hali nekadar masum, vakur, ve asildir.

Duruşunda hakikatin çetinliğini hayatının sonunda anlamış mütefekkirlerin olgunluğu vardır. İşte bu sebepten fakir ailelerden büyük adamın neden çok yetiştiği sırrı aydınlanmış olur.

Zenginler mütevazi oldukları ile övünürler halbuki işçi kadın pek haklı olarak bir tevazu timsalidir.

Bir denizde fırtına nasıl husule gelir, hiç gördünüz mü? İlk evvel durgun suyun üzerinde ürperti̇ler hasıl olur, ürpertiler çırpıntıları teşkil eder, çırpıntılar da büyümek suretiyle devleşen ve kükreyen dalgaları husule getirir, işte işçi kadının da ümidi bunun gibidir, büyür kuvvetlenir, ve köklenir, Okyanusta hüküm süren fırtınaların izi kâinat tarafından nasıl meçhulse, işçi kadının ümit ve heyecanları da onun âleminde olmayanlar için öylece müphemdir.

AMERİKADA KURS GÖREN DENİZCİLERİMİZ DÖNÜYOR

Birleşik Amerika donanmasının Denizaltılar Üssü Okulunda 6 aylık bir kursu bitiren Türk deniz subayları ve erlerinin Türkiyeye hareket ettikleri bugün Üs Komutanlığı tarafından bildirilmiştir.

Grup, Üsten cumartesi günü ayrılmış ve Norfolk'ta Türk bandıralı "Onarım" gemisine binmiştir. Grup, 2 subay ve 6 gedikliden müteşekkildir.

Diye haykırdı Doktor Şefik Hüsnü, kardeşi Serverin bu acıklı hali karşısında sukut etmekten başka bir şey yapamadı. Nihayet Serveri sözde tedavi maksadile Bakûya gönderdiler. Zavallı genç, orada büsbütün çıldırarak öldü, gitti. Bu hadise bize, Şefik Hüsnünün, komünist emellerini kardeş sadık bir Rus kölesi olduğunu göstermiş olması bakımından kıymetliydi.

Niyazi de; küçük burjuva temayülü beslediği bahanesile Genceye sürüldü. Orada bir baytarın yanında öldüğünü işittik. Bakûda çıkan Türkçe komünist gazetesinde "aciz bir komünist" başlığı altında sırf Niyaziden bahseden bir yazı çıktı. Komünist olmak için çilekeş olmanın, hayat zorluklarına göğüs germenin lüzumundan bahsettiler. Bu yazıyı yazanların, ya çekmekte olduğumuz azabı ve işkencelerden haberleri yoktu ve yahut bu no kasdi mahsusla yazıyorlardı.

Nihayet on birlik grup dersleri terk etti. Yatakhanede oturur, memlekete dönmek çarelerini düşünür, Türk sefarethanesine müracaat yollarını araştırdık. Bazan sokağa çıkar, Puşkin bulvarı üzerinden dolaşırken Türk bayrağını hürmet ve iştiyakla seyrederdik, bu suretle olsun memleket hasretini gidermeğe çalışırdık.

Bir Mart sabahı, can sıkıntısile yine Puşkin bulvarında dolaşıyordum. Soğuk sıfırın altında 20 kadardı. Yolumun üzerine rastlıyan ayakları soğuktan donmuş, iki çocuğu tanımakta gecikmedim. Bunlardan biri, yukarıda bahsettiğim Halimin "Tıbbiyeli Hasan" kardeşi, diğeri Kâğıthane köyünden bir Türk çocuğu... İsmi galiba Ziya olacak. Her ikisi de bizim mektebe gelir giderlerdi. Bilemiyorum hangi hain el, hangi gizli teşkilât İstanbulun köyünden koparmış, Moskovaya kadar sürüklemiş, "Piyoner" denilen teşkilâta teslim etmiş? Ellerinden tutup götürdüm... Uzaktan Türk sefarethanesini gösterdim. Oraya iltica ettiler, gittiler, bakıldılar, canlandılar, nihayet vatna kavuştular. Şurada sorabilirmiyiz, bize burjuva diyen, her şeyi istismar ettiğimizi iddia eden komünistler, neden bu iki yavrucağı bu halde, çırıl çıplak bırakmışlar, bakmamışlar, öldürmek istemişlerdi. Komünistlik ve insanlık icabı bu mudur?... Türk sefareti imdada yetişmeseydi çocukların şimdi kemikleri bile kalmıyacaktı. İşte size genç komünist teşkilâtından bir levha.

Bizim üniversitenin bir siyaseti vardı. Seksiyonlarda muhtelif milletlere mensup talebenin anlaşmalarına, yakından koklaşmalarına meydan vermemek siyaseti... Bu

(Her hakkı anlatana aittir. Mehaz gösterilerek iktibas, tercüme ve hülâsa edilemez)

sebeble zaman zaman toplantılar yapılır, Türklük, Çerkeslik, Lâzlık, Ermenilik gibi ayrılıklar yaratacak, belirtecek hususi günler, geceler tertip edilirdi. Bu maksatla 1920 senesi sonlarına doğru doktor Şefik Hüsnü, Moskovadaki Elsenei Şarkiye Enstitüsünde, Karadenizli Türkler için bir toplantı tertip etti. Karadeniz oyunları oynandı, nutuklar söylendi. Sahnenin üzerindeki levhaya yazılmış olan "Yaşasın Sovyet Lâzistan Cumhuriyeti„ alkışlandı, and içildi. Üniversitedeki Karadenizlilerin çoğunu Rusyada fırıncılık yapan "Hemşin" liler teşkil eder. Bunların Moskovada "Artel" denilen bir cemiyetleri, halis komünist olan Haydar adında bir de reisleri vardı. Dedik ya, her kim ki komünistlik sayesinde para ve mevki sahibi olmuştur, o mutlak dinibütün komünisttir veya öyle görünmek mecburiyetindedir. Menfaat dünyası bu!...

Haydar; bu adamların ka

TEFRİKA No 7

zançlarını, cemiyetin gelirini istismar etmiş, çok para sahibi olmuş. Trabzonda bir vasıta bir fırın işletiyor ve iyi yaşıyormuş. Moskovadaki evine bir çok lüks eşya almış G. P. U. evini aradı, eşya bulundu. Kazandığı para mikdarı malûmdu. Bu eşyayı nasıl topladığını sordular. Maaşı ile aldığını isbat edemediğinden iki sene hapse mahkûm oldu. Rus iktisadi rejiminde şahsi mülkiyet bulunmamasına rağmen müstesna olarak Hemşinlerinin "Artel" leri bir müddet yaşamış. Hemşinliler fırınlarının mülkiyetine sahip bulunmuşlar, fakat Haydarın mahkûmiyeti üzerine Türkiye komünist partisi eski umumî kâtibi Süleyman Nuri ile Hilmi Rızanın müdahalesi neticesinde "Artel„ dağıtılmış, bu suretle Hemşinlilerin fırınlardaki mülkiyetleri iptal ve ref edilmiştir. Bir Hemşinli gence, Moskovadaki meşhur Butirka hapishanesinde 67 numaralı koğuşta tesadüf etmiş, sormuştum:

— Hemşeri; ne oldu sizin Sovyet Lâzistan Cumhuriyeti, galiba Sibiryada kurulacakmış?

— Sorma birader, herifler ağzımıza bir parmak bal çaldıktan sonra çil yavrusu gibi dağıttılar bizi. Ben söylüyordum, ama derdimi dinletemiyordum. Moskof gâvurundan bize hayır gelir mi hiç?!..

ONBİRLİK GURUBUN PARÇALANMASI

Derslere bu yekûnumuz devam ediyor. Etmesede ne ağır şeyler ki, ne yenilir, ne yutulur. Rus komünist partisi tarihi, Leninizm, tarihi Materyalizm, komintern taktiki, iktisadi coğrafya, fizik, kızıl sendika hareketleri, vatandaş muharebe tabiyesi, kızıl gazetecilik gibi derslerle ne alâkamız var, bizim gibi ancak ilk mektep tahsili görmüş kimseler bu ağır dersleri nasıl hazm edebilir? Üstelik dillerini de bilmiyoruz.

Nihayet onbirlik grubu parçalayıp hepimizi birer ayrı seksiyona verdiler. Parçalamanın sebebi; aramızdaki birliği bozmak, bizi başka milletlerin seksiyonlarına sokarak milletlerarası his ve temayüllerimizin gelişmesini temin etmek, milliyet hissimizi öldürmekdi. Bizim Babil kulesi içersinde komünistliğe en çok muhalif olanlar Türklerle Japonlardır. Bu sebeble Japon seksiyonuna isabet edişimden çok memnundum. Japonlar arasında demir gibi ahenk, birlik vardı. Onlar da derslere pek devam etmezler, yatakhanede oturur, kendi kendilerine okur, çalışırlardı. Japon seksiyonunun mevcudu 50-60 kadardı. Rusyadaki Japonya komünist partisi başkanı Katayama sık sık üniversiteye gelir, Japonlara nasihat ve telkinde bulunurdu. Yamasita Kavamora isminde iki genç Japon arkadaşlarımın idare ve muhafaza ettikleri birliği Ruslar sürgün, hapis ve işkence gibi tehditlerle yıkamadılar. Bir tek Japona dokunmaya bile cesaret edemediler. Her seksiyonda kadın talebe bulunurdu. Meselâ bizim Türk seksiyonunda yukarıda kendisinden bahsettiğimiz Karadenizli İsmail'in karısı Öğretmen Mesture vardı. Japonlar seksiyonlarına kadın da kabul etmiyorlardı. Kavamura; "Kadın giren yere aşk da girer. Aşk; husumeti, rekabeti, dağılmayı intaç eder. Bunun için biz, kadınlardan çekiniriz. Birliğimizi bozarlar„ diyordu.

Japonlarla Koreliler arasındaki an'anevi husumet komünist diyarında da kendini gösteriyordu. Koreliler ayrı bir seksiyonda olmalarına rağmen, Japonlar onlara karşı daima hâkimiyet id[illegible] asında bulunmuşlar, bunu her vesile ile izhar etmişlerdir.

Kavamura ile çok iyi sevişmiş, arkadaş olmuştuk. Her zaman dertleşirdik. Ne zaman Japonyadan bahsetsem, Japonlar hakkında bir şey sorsam, esasen sarı olan benzi büsbütün sararır, heyecan geçirir, sükût eder:

— Japnya mı? O güzel vatandan bahsetmiyelim derdi.

Kavamura aynı zamanda milliyetçi bir gençti. Bütün Japonlar çok arkadaş canlı samimi adamlardı. Bir gün hastalanmış, ateşim yükselmiş, dalgın bir halde yatıyordum. Gözlerimi açtığım zaman Japonları ellerinde limonlar ve ilâçlarla etrafımda görmüştüm. Ok cana yakın adamlardır şu Japonlar vesselâm.

Japonların aslında olarak Moğollar teşkilâtını dağınık tamamiyle Ruslara bağlanmışlar. Yenlere dizlerine varan uzun kollu hırkalarının üzerinde taşıdıkları melon şapkalarile pek komik adamlardı.

(Devamı var)

Heder olan iş saatleri

(Baştarafı sahife 1 de)

da mesken meselesi gözönüne alınmadığı için işçiler çok defa İstanbulda olduğundan daha fena şartlar altında iş yerlerine gidip gelmektedirler. Meselâ (Karabük) deki işçilerin çoğu iskân olunamadığından civardaki dağlara tepelere gecekondu evleri yapmışlar. Buralarda barınmışlardır. Bu evlerden fabrikaya bir buçuk iki saat yürüyerek gidip gelen işçiler vardır. Türkiyenin hemen her tarafında durum böyledir. İşçiler uzun mesafeleri yaya veya nakil vasıtalarile katetmektedirler. Yaya gidip gelenler çalışma gücünü yollarda israf ediyorlar veyahut haftada bir iki gün işe geç kalıyorlar. Vasıta ile gidip gelenler de ay sonunda mühim bir yekûn tutan yol parası veriyorlar, zaten dar olan bütçeleri sarsılıyor.

Yollarda heder olan çalışma gücünü iş saati olarak hesap edersek feci denilecek rakamlara varırız. Halbuki biz, milli ekonomimizden bir habbe dahi israf edemiyecek kadar verimli çalışmak mecburiyetinde olan bir milletiz. Milyonlarca iş saatinin boş yere gitmesi milli ekonomiyi sarsacak bir ehemmiyettedir. İşçilerin bu yüzden gördükleri zarar yalnız bununla kalmamaktadır. Türk işçisi insan gibi yaşamağa hattâ ilerlemeğe istidadı olan bir insandır. Onun umumi ve mesleki bilgisinin arttırılması, daha hızlı yetiştirilmesi lâzımdır. Bunun için vakit nerede? İşçi yalnız ve yalnız çalışan ve ömrü evi ile iş yeri arasında geçen bir mahlûk olarak mı kalacaktır? İşçilerimize öğrenmek imkânı verildiği zaman onların hiç bilmedikleri mevzuları nasıl süratle ve kökünden kavradıklarına her zaman şahid olmaktayız. Amerikan yardım malzemesi olarak memleketimize gelen büyük yol makineleri, ince ölçme âletleri, radar ve sair gibi en modern vasıtaların kullanılmasında Türk çocuklarının gösterdikleri kabiliyete Amerikalılar hayran kalmaktadırlar. Bu imkânın Türk işçisine verilmesi için evvelâ zaman lâzımdır. Zamanın da kazanılabilmesi için işçinin uykusundan ve işinden değil boş yere giden saatlerden tasarruf etmesi gerekir.

Bunu belediyelerin, işletmelerin ve kamu hizmeti gören müesseselerin nazara alması lâzımdır. Meselâ İstanbul gibi sanayiin münkeşif olduğu bir şehirde o şehrin bir sanai bölgesi olan Eyübe gidip gelmek bir meseledir. Türkiyenin başka taraflarında misli az görülen hızda otomobiller her tarafı ayrı ses vererek halkı bir yük gibi taşırlar. Şehir başka işlere milyonlar harcettiği halde Kerestecilerden Eyübe giden caddeyi açmamıştır. Daracık yollarda bu harap otomobillerle Eyübe ancak 40 dakikada gidilir. Köprüden Kerestecilere kadar da yaya en aşağı 15 dakika sürer. Buna benzer halleri Türkiyenin başka yerlerinde görmek kabildir.

Dava hem bir işçi hem de bir memleket dâvasıdır. Heder olan milyonlarca iş saatini kurtarmalıyız!

Çalışma ve Ekonomi Bakanlarının dikkatine!

(Baştarafı sahife: 1 de)

deki stoklara müşteri bulamadıkları malûmdur.

Bu sebep ileri sürülerek, bazı mensucat fabrikalarında işçi tensikatlarının yapıldığını ve bu halin bir silsile halinde birinden ötekine sirayet etmekte olduğunu görüyoruz.

Bu meyanda, mensucat mütahsillerinin daha evvel İktisat Vekâletine müracaat ettikleri ve hariç piyasaların —bugün müsait bulunan fiyatlarından istifade edilerek— ellerindeki stokları Avrupa memleketlerine satmak istedikleri öğrenilmiştir.

Hususî teşebbüslerin bu müracaatı üzerine, bir müdahil olarak ilgi gösteren Sümerbank'ın piyasaya iki milyon metre arzettikten sonra (müstahsil köylümüzün ellerindeki maddeleri satacağı ve müstehlik duruma geleceği bir kaç aylık zamana kadar hususî teşebbüslerin beklemesinin uygun düşeceği) şeklinde ileri sürülen fikrinin hâkim olması, ekseriyette bulunan hususî müteşebbisleri satış yapmak imkânından mahrum etmiştir.

Memleketin döviz ihtiyacı ve harice Türk mallarının tanıtılıp satılması lüzumu hepimizce bilinen esaslı mefhumlardan biridir.

Fakat, bunun yanında mensucat işçilerinin çalışmak ihtiyacından tensik edilmeleri sendikalarımızı en evvel müteessir edecek bir mahiyet almıştır.

Köylümüzün kumaş istihlâk edecek duruma geleceği ve p[illegible] zamanın açılacağı zamana kadar satılandan fazla mal istihsali için tensikatların önüne geçilebilir ve üyelerimiz boş yere mutazarrır olmaktan kurtulurlar; bizler de tensikat müteşebbisleri ile mücadele etmek durumuna düşmeyiz.

Bu cihet'erin belirtilmesi suretiyle İktisat Vekâletine, Çalışma Bakanlığına bir müracaat yapılmasını uygun bulduğumuzu arzederiz.

HÜRBİLEK
Haftalık Gazete
Sahibi: Dr. Rebi Barkın
Bu nüshada yazı işlerini fiilen idare eden: Sabahattin Selek
Dizildiği yer: Rıza Koşkun Matbaası
Basıldığı yer: Sucuoğlu Matbaası
Yıllık abonesi: 5 liradır.
Geçmiş nüshalar 20 kuruştur.
Gönderilen yazılar neşredilsin veya edilmesin iade edilmez.
İş ve İşçi arıyanların ilânları Parasız neşredilir.

BİR ÇUVAL UNDAN 99 DEĞİL 119 EKMEK YAPILMAKTADIR

(Baştarafı 1 de)

leri hâlâ işverenlerin diledikleri gibi çalışmağa mecbur kalmaktadırlar. İlgili makamların, işçilerin acıklı durumlarına bir hal çaresi bulacakları umulmaktadır.

TÜRKİYE İŞ BANKASI
KÜÇÜK CARİ HESAPLAR
25 Ağustos 1948 Çekilişinin İkramiyeleri

1 EV (Ankara'da Tasarruf Evleri Mahallesinde bahçe içinde iki katlı ve bodrumlu, 6 oda, 2 sofa, veranda, balkonlar, tam konforlu)

1 ARSA (İstanbul'da Suadiye'de)

1 — 5000 Liralık	14 — 200 Liralık
1 — 2000 „	25 — 100 „
2 — 1000 „	25 — 50 „
5 — 500 „	150 — 20 „

Bankamızdaki hesabında en az 100 lirası olanlar bu çekilişe katılacaklardır. Her 500 lira için ayrı bir kura numarası.

Henüz bankamızda hesap açtırmamış olanlar, sizler de talihinizi deneyiniz!

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A. O.
Sermayesi: 2.500.000 TL.

ANKARA MERKEZİ :	Anafartalar cad. No 97 Telf: 10610-13689-15208
İSTANBUL ŞUBESİ :	Galata, Bankalar cad. No 27/29, Telf: 49402-40019
BEYKOZ AJANSI :	
İZMİR ŞUBESİ :	Atatürk caddesi, No 50/2
İZMİR AJANSI :	Kemeraltı Ankarapalas altında

Her türlü Banka muamelelerini, Kambiyo, Akreditif emirlerini sür'at ve azami kolaylık göstererek ifa eder.

Yurd içinde ve dışında muhabirleri vardır.

Banka Merkezi, Şube ve Ajansları öğle tatili yapmaksızın, her gün 9.30-18; Cumartesi günleri 9.30-12 arası müşterilerinin hizmetine açık bulundurulmaktadır.

En müsait şartlarla sigorta emirlerinizi yapar, tahvil alım, satımı arzularınızı sağlar.

İstanbul Şubesindeki kiralık kasalar müşterilerinin emrine amâde tutulmaktadır.

Küçük cari Tasarruf mevduatında 250 liradan yukarı bakiyesini muhafaza eden hesaplar arasında Senede 2 defa APARTMAN DAİRESİ

50 LİRADAN YUKARI BAKİYESİNİ MUHAFAZA EDEN HESAPLAR ARASINDA SENEDE 4 defa 3000, 1500, 2000 lira ve İstanbul'da çok kıymetli BİR ARSA BİRER BÜYÜK VE DİĞER ÇEŞİTLİ İKRAMİYELER — Senede 100.000 Lira

İkramiye çekiliş günleri ayrıca ilân edilir.

"Damlaya damlaya göl olur" Ata sözünü unutmayınız. Müsait şartlarla Cari hesaplar, vadeli mevduat — preavili hesaplar açar

T. C. ZİRAAT BANKASI
Tasarruf Hesapları
İkramiye Plânı
Hesapları 50 liradan aşağı düşmiyenlere verilecek ikramiyeler:

4 tane	1.500 lira
4 „	500 „
4 „	250 „
40 „	100 „
120 „	50 „
240 „	20 „
400 „	10 „

Çekilişleri: 16 Şubat — 10 Mayıs — 26 Temmuz 29 Aralık

Çekilişlerde ikramiye çıkmayan yerler için ayrıca 21 Haziran ve 10 Aralıkta 2 ilâve çekiliş daha yapılacak 6100 lira dağıtılacaktır

İş ve İşçi Bulma Kurumu
İŞ ve İŞÇİ ARIYANLAR
İş, yahut işçi arıyorsan İş ve İşçi Bulma Kurumu şubelerine müracaat et. Bu şubeler isteğini parasız yerine getirir.

KURUMUN ŞUBELERİ:

	Telefon No:		Telefon No.
Ankara Md.	13686	Beşiktaş Kolu	
İstanbul Ajanlığı	21942	İzmir Md.	4842
İstanbul Md.	41367	Adana Md.	1152
Üsküdar Kolu		Konya Md.	1152
Aksaray Kolu		Eskişehir Md.	453
Eyüp Kolu		Bursa Md.	1963
Bakırköy Kolu 16 dan 101		Trabzon Md.	
		Samsun Md.	

1. inci sınıf
VEREM ve DAHİLİ HASTALIKLAR MÜTEHASSISI
Dr. SADIK BİLGİSEVEN
Muayenehane: Fatih Tramvay caddesi Kristal kıraathanesi karşısında
Muayene saatleri: Pazardan başka her gün öğleden sonra saat 3,30 — 8 arasında
Tel. Ev: 20400

HÜRBİLEK'e ABONE OLUNUZ.

ZAYİ

Karadeniz Ereğlisinin Araplı nahiyesinden 1945 senesinde aldığım ilkokul bitirme şehadetnamemi zayi ettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Vasfi Oğlu
Vedat Baykal

Kayseri bez fabrikasında ölümle neticelenen bir iş kazası

Kayseri (Özel) — Bez fabrikası vinç makinisti Mehmet Yılmaz 11/6/948 cuma günü saat 18.45 de elini balata dişlilerine kaptırmış, omuz ve kaburga kemikleri kırılarak ölmüştür.

Yanına o gece çalışmak üzere verilen ateşçiyle konuştum. Vakayı şöyle anlattı: "Saat 18.00 de Mehmetle gece çalışmak üzere vince geldik. Balata civatası gevşemişti. Takımhaneden anahtar getirdim. Fasılalı iki defa civatayı sıktı ve vinci çalıştırdı. Aradan az bir zaman geçmişti. Ben ocağa kömür atıyordum. Geri döndüğümde makinistin ayaklarının havaya dikilmiş olduğunu gördüm. Şaşırdım ve bağırarak imdat çağırmaya koştum" dedi.

Müddeiumumilikçe yapılan tahkikata nazaran "Gevşeyen balata civatasını sıkarken elini balataların arkasına kaptırmıştır.

Vincin ateşçisi bu hususta şunları anlattı: "Vak'anın ne şekilde cereyan ettiğini görmedim. İşten çıkmıştım. Banyomu alarak giyinme odasına girdiğim zaman 'Yangın var' diye bir bağırtı işittim. Pencereden baktığımda Hamdi koşarak geliyordu. İşte tam bu sırada vincin kepçesi gözüme ilişti. En son noktaya çıkmıştı. Bir arıza olduğunu anlayarak koştum. Vaziyeti gördüm. Kendisi iyi bir arkadaş ve eşsiz bir makinistti" dedi.

Bu civatanın her zaman böyle gevşeyip gevşemediğini sordum.

"Ben ateşçi olmadan evvel de bu böyleydi. Mehmet müteaddit defalar şifahi olarak müracaat etti. Hattâ yine kendisinden işittiğime göre bu vincin çalışmıyacak bir durumda olduğundan yeni bir vinç alınması hakkında fabrika müdürlüğünce müessese müdürlüğüne yazılmışsa da aradan iki yıl geçmesine rağmen yenisi gelmemiştir. İhmalin neticesi meydanda.

Mehmet usta benden ayrılarak çalışmaya giderken (Bu gece hiç te çalışmak istemiyorum. Köürler pazar günü de toplanabilirdi. Fakat Arif beye söz anlatamadım. Şayet usta işinde olmasaydı bu feci gece çalışmasını yapmazdık) dedi. İşe giderken çok bedbindi.

Vak'a hakkında bilgisine müracaat ettiğim santral mühendisi Muzaffer Coşkuntürk "Vak'aya Mehmedin ihtiyatsızca hareketi sebep olmuştur. Vinç çalışırken başka olan balata civatasını sıkmak istemiş, parmaklarını balataların arasına kaptırmış ve kaza böylece meydana gelmiştir. Kazaya çok üzüldüm" demiştir.

Kaza, işçiler arasında büyük bir teessür uyandırmıştır.

Arkadaşlarına ve aile efradına baş sağlığı dileriz.

Vedat BAYDAR

BU KIYMETLİ İŞÇİNİN ÖLÜMÜ DOLAYISİLE BİR ARKADAŞININ YAZDIĞI YAZIYI AŞAĞIDA OKUYACAKSINIZ

Kıymetli işçi arkadaşlarım,

11 Haziran 948 cuma günü saat 18,45 feci ölümile aramızdan ebediyen ayrılan Mehmet Yılmazın ölümü kadar hazin hayatını sizlere anlatmakla müftehirim.

Mehmet Yılmaz 1331 yılında Tekirdağında doğmuş daha henüz küçük yaşta babasını kaybederek o günden hayatın acı taraflarını tadıp felekten ilk sillesi yemişti.

Babasını küçük yaşta kaybettiğinden kendisi de küçük yaşta hayatın insafsız kucağına atılmış bu körpe vücut hayatının bahasında bir hayli yıpranmıştır. Yaşı büyüdükçe Mehmette de çalışma hevesi artmış her çalıştığı yerde büyüklerinin; amirlerinin ve arkadaşlarının takdirlerini kazanmıştır. Bu şekilde günler geçmiş bir gün büyük annesi Mehmedi evlendirmiştir. Mehmedin fazla çalışması ve yılmaması yüzünden bu aile bu zamana kadar mes'ut yaşamış ve dört yavru meydana getirmiştir.

Kendisini yakından tanırım, her konuşmamızda yavrularından ve onların istikballerinden bahsederdi. (En büyük gayem yavrularımı okutmak ve onları dilediğim gibi yetiştirmek) derdi.

Bazı zamanlar olur ki mesai haricinde vazifesine gelir yağlı dişlilerinin insafsız dönüşleri arasında can verdiği kömür vincinin noksanlarını giderir, lâzım olan yerlerini değiştirir, çalıştıkça neş'esi artardı.

Bir gün kendisine fazla çalışmanın çok faydalı olduğunu fakat insanın biraz da istirahat etmesi lâzım geldiğini söyledim. Elleri yağlı, yüzü kömür karasile karışmış yüzüme bakaral güldü ve sonra yine önündeki işine devam ederek (Yavrularımın yanında geçirdiğim bir saat bütün istirahatimi temin eder) dedi.

Aziz işçi arkadaşlarım,

Yine vazifesi uğrunda canını veren Mehmet, canından çok sevdiği yavrularını ve onların istikballerini sizlerin ve hepimizin himayesine bırakmıştır.

Hepimizin kalblerinde derin izler ve sonsuz acılar bırakarak şehit olan bu mukaddes ölünün aziz ruhu şadolsun.

Kayseri Bez fabrikası santral Puvantörü
Ahmet Güneş

Bir Dertleşme

(Baştarafı sahife 2 de)

receoe bile olsa bunların tatminine imkân vermektir.

Gene bu tasarının iktisadi gayesi ise istihsalin bir unsuru olan sa'yın istirahatten mahrum edilmek suretiyle hem veriminin düşmesine ve hem de vaktinden evvel yıpranıp cemiyetin bu unsurdan mahrum olmasına mâni olmaktır.

Emek sahipleri için çok önemli bu iki gayenin tahakkukunu temin edecek bir kanundan bütün işçilerin istifade etmemesi için hiç bir sebep yoktur.

Harp yılları memleketimizin servetini çok anormal şekilde kısımlara ayırmış, bir kısım karnını doyurmak aczi içinde çabalarken diğer bir kısım da israf ve sefahat numuneleri icat etmekte birbiri ile yarışa çıkmışlardır. İçi hava dolu bir balon avuç içinde sıkıştırıldıkça diğer kısımlar ne kadar çok şişerler ise, cemiyette de büyük kısmın artan ıstırabı mukabili mahdut zümreler patlayacak kadar şişmişlerdir.

Sosyal muvazenesizliğin hüküm sürdüğü cemiyetler; fen adamlarının içinde mikrop ürettikleri mayie benzerler. Çünkü; içtimai mikroplar oralarda çok çabuk üremek imkânına maliktirler. Filhakika: işçimiz, köylümüz ve münevverimizin ideolojik veya askeri vâki olabilecek her çeşit taarruzlara karşı çok büyük bir bünye mukavemetine sahip olduğunu bütün dünya ile birlikte her Türk te görmekte ve iftiharla gururla göğsü kabarmaktadır. Fakat; bünyesi ne kadar kuvvetli olursa olsun bir fert sari hastalıkların hüküm sürdüğü bir devirde kendisini muafiyet aşısından nasıl müstağni tutamaz ise biz de cemiyetin sosyal ve ekonomik dertlerini çok acele tedavi etmek mecburiyetindeyiz.

İkinci Saka kabinesinin memlekete hayırlı olmasını temenni ederken, eldeki bütün imkânlari ile bu dertlerin halledilmesine çalışmasını dileriz.

İLÂN TARİFESİ

2 nci ve 3 üncü sayfalarda santimi 1,5, son sayfada bir liradır.

İŞ VE İŞÇİ BULMA KURUMU OKUSUN

(Baş tarafı 3 de)

şu tertibat tamamlanmıyor ve halk kaçak olarak seyahata mecbur tutuluyor? Vapurlar nasıl olsa iş arayan bu yolcuları taşıyıp duruyorlar. Bu gayri nizami hal nizami bir şekle sokulamaz mı? İş aramağa gidenler zaten köyünü, kentini bırakıp gurbete giden fakir işçilerdir, bunları liman şehirlerinde günlerce süründürmeden bir de üstelik pahalı navlun ile seyahat mecburiyetinde bırakmadan bunları bekledikleri işlerine kavuşturmağa imkân yok mudur?

Türkiye büyük bir hamle ile kalkınma zorundadır ve yurdu kalkındıracak olan şey de fikir ve kol kuvvetidir, emektir. Emek arayan iş yeri ile iş arayanı en kolay tarafından birleştirmek, iş arayanların önündeki türlü engelleri kaldırmak nasıl kalkmalıdır?

İş ve İşçi Bulma Kurumunun ve Devlet Denizyollarının nazarı dikkatini çekeriz.

CEMİYET HAYATI:

DOĞUMLAR

7 Haziran pazartesi günü Kaymakamlık Bakanlığı gıda ve kimyevi rüşey istasyonundan Mehmet Kefeli, 8 Haziran salı günü Türkiye Emaye laboratuvarından Abdülkadir Durmazlar, Lâ K Karaağaç kasaplarından Osman Demirömür, 9 Haziran çarşamba günü Haliç fabrikalarından Süleyman Çalışır, 10 Haziran perşembe günü Türk Hava Kurumu işçilerinden Mehmet Yaran, Yeksekiyel Cavriyeloğlu Mensucat fabrikasından Mordo Kaşmanın, 11 Haziran cuma günü Hüseyin Başaran, Berber salonundan Recep Biterin, 12 Haziran cumartesi günü Defterdar fabrikasından Dursu Kaya, 13 Haziran pazar günü Albe ve Jozef Kambi köse ve deri fabrikasından İsa Urunun ve Çapa Marka fabrikasından Abdullah Kaşarın birer çocukları dünyaya gelmiştir.

Yavrulara uzun ömürler, anne ve babaya da saadetler dileriz.

İŞ KAZALARI

8 Haziran şişe ve cam fabrikasından Şinasi Özok, İzmit kâğıt fabrikasından Mehmet Dalı, Defterdar fabrikasından Lütfü Alkan, Yunus çimento fabrikasından Niyazi Keklik, Mensucat Santralden Nebahat Gürüt, Haliç fabrikalarından Adnan Tikiç, 9 Haziranda İst. B. Sular idaresinden Ceddo Ereş, Askeri dikimevinden Şaziment Kanar, Haliç fabrikalarından Emin Kenesarı, D. Dz. Liman işletmelerinden Yahya Derkil, Hereke kumaş fabrikasından Tahir Arıt, 10 Haziranda Zeytinburnu çimento fabrikasından Asker Doğusey, Yenen T. A. Ş. den Ahmet Öztürk, Santral Mensucattan Şevket Çaşurun, Zeytinburnu Çimento fabrikasından Muzaffer Dinçel, İzmit kâğıt fabrikasından Cevdet Başaran, Feyzi Göl Halıcıoğlu tel çivi fabrikasından Salim Kocadiş, 11 Haziranda Hereke kumaş fabrikasından Ali Dolunay, Haliç fabrikalarından Sedat Çağlar, Şişe ve cam fabrikasından Süleyman Kocababa, 12 Haziranda Şişe ve cam fabrikasından Hatice Çınar Fatma Akyüz, Bakırköy bez fabrikasından Veli Yavuz, Tekel kibrit fabrikasından Hüsnü Tuna ve 14 Haziranda Hilâl çikolata fabrikasından Hasan Çukur iş yerlerinde çalışırlarken birer kaza geçirmişlerdir.

Kazazedelere geçmiş olsun der acil şifalar dileriz.

BÜYÜK GALE MÜSAMERESİ

İstanbul Deniz İşçileri Sendikası kuruluşunun seneyi devriyesi münasebetiyle Cağaloğlu Çifte Saraylar bahçesinde 3 Temmuz cumartesi günü büyük bir gala müsameresi tertip etmiştir. Hasılatı yardıma muhtaç işçilere dağıtılacak olan bu müsamereye şehrimizin en kıymetli ses ve saz sanatkârları iştirak edeceklerdir. Saat 20,30 dan yarıma kadar devam edecek bu eşsiz geceye değerli ses sanatkârlarımızdan Hamiyet Yüceses, Mustafa Çağlar, Celâl Tokses, Safiye Tokay, Tahsin Karakuş ve Lütfi Güneri ve ayrıca da Ankara radyosunun Yurttan Sesler saatini idare eden dokuz kişilik milli kıyafetli sanatkâr gurubu milli şarkı ve oyunlarla iştirak edeceklerdir. Daha bir çok sürprizlerle dolu bulunan bu gecenin dönüşü için Kadıköy ve Üsküdara vasıta temin edilmiştir.

ÖZRÜ KABAHATİNDEN BÜYÜK

(Baştarafı 3 de)

kanuna kırdıysa hem mesulleri meydana çıkarabilir, hem de kanuna gereğince lağvını ettirebilirdi. Alâkalı makamların Bakırköy bez fabrikası idaresinden bu hâdisenin hesabını sormasını ve Hafızasıhha kanunu gereğince işyerinde havalandırma tertibatı yaptırmasını işçilerimiz namına rica ederiz.

BİR HADİSE DAHA

Yine Bakırköy bez fabrikasında, çirkin bir hâdise daha olmuştur.

Fabrikanın revizyon işlerinde Niyaz Atabeki hususi otomobilinin bir parçasını [illegible] gibi yine fabrikada tamir ettirmek istemiştir. Tamirhane ustabaşısı [illegible] olan da bu makamdan [illegible] ve çok uyarak [illegible] bir [illegible] gururuna da [illegible] tokatlamış ve yerlere [illegible] miştir.